

Rede in de koopkrachtemotie.

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Eén jaar na de federale verkiezingen lijkt de verkiezingskoorts weer helemaal terug. Zowat alle politieke partijen rolden de afgelopen dagen met de spieren. De drie vakbonden doen lustig mee met een week van politieke acties voor meer koopkracht.

Getroffen werkgevers schreeuwen onrecht en betalen foeterend de prijs voor de stuurlaai van Leterme I. In dit opbod is nuchterheid het eerste slachtoffer. Laten we niettemin een poging doen om de rede voor de emotie te zetten.

Het kabaal over koopkracht mag de intellectuele eerlijkheid niet verdringen. Die eerlijkheid gebiedt ons vast te stellen dat de opstoot van inflatie er komt na decennia van prijsmatiging en stijgende koopkracht. Nog

tussen 2000 en 2007 is in België de koopkracht in reële termen gestegen met 4%. Ondanks de prijsexplosie in 2008, koopt een uur arbeid met minimumloon vandaag nog meer dan anderhalve keer zoveel benzine als in 1974.

De inflatiefrustratie is dus vooral een plotse ontwaking uit de gewenning van een lange koopkrachtverwenning. Een prijsschok is voor niemand aangenaam en dwingt velen tot nieuwe keuzes in de besteding van het gezinsbudget. Moet de overheid daarom inspringen om duur consumptiegedrag in stand te houden? Dat zou zowel moreel als economisch bedenkelijk zijn. In een goed werkende markt zijn prijzen de resultante van de vrije preferenties van miljoenen mensen. De overheid die daarin tussenkomt, politiseert de markt en gebruikt schaars belastinggeld ten voordele van een bepaalde consumentengroep en ten nadele van de rest.

Het prijsmechanisme verbindt ook vraag en aanbod en het reflecteert kostprijs en schaarste. Wie daarin ingrijpt, geeft verkeerde signalen voor consumptie- en investeringsgedrag en ondermijnt de vooruitgang van economie en samenleving. Dure energieprijzen reflecteren de schaarste en onzekerheid van fossiele brandstoffen. Zij zorgen er voor dat consumenten en investeerders stappen zetten naar een energietransitie die onze economie en ecologie broodnodig hebben. Wie

energieprijzen politiek verlaagt of blokkeert, zal de omschakeling naar duurzaam energiegebruik verstoren, de investeringen in groene technologie afremmen en daarenboven het aanbod van fossiele brandstoffen artificieel drukken. We hebben echt geen behoefte aan een herhaling van het beleid dat in de jaren 1970 desastreus is gebleken.

De overheid moet dus geen prijzenpolitiek voeren, zij moet zorgen voor juiste marktwerking met concurrentie die de prijzen zo scherp mogelijk houdt. Daar is nog heel wat werk aan de winkel. De liberalisering van de energiesector moet dringend beter. Landbouw wordt nog altijd vertekend door vele subsidies en invoerheffingen. De voedselschaarste wordt Europees en internationaal in de hand gewerkt door een contraproductieve subsidiepolitiek voor biobrandstof.

In België heeft de overheid nog een tweede primaire taak in het koopkrachtbeleid: het bevorderen van werkgelegenheid. Werk is de beste garantie tegen armoede. Minder

werklozen en meer werknemers betekenen meer koopkracht. Werkzoekenden helpen en werken lonend maken voor de niet-actieven zijn dus evidente prioriteiten, zeker in een arbeidsmarkt die wanhopig personeel zoekt. We slaan hier drie vliegen in één klap: de vergrijzing financieren, de koopkracht verbeteren en de economie stimuleren.

Last but not least is er de sociale nood in dat segment van de bevolking waar de nieuwe inflatie niet alleen onaangenaam maar ook problematisch is. De prijsstijgingen wegen immers zwaarder wanneer energie en voeding een belangrijk deel van het totale gezinsbudget uitmaken. Verschillende beleidsopties zijn denkbaar.

Er is de algemene verlaging van de BTW op bepaalde producten, zoals voorgestaan door de vakbonden. Vanuit een sociaal perspectief overtreft dit de doelgroep ruimschoots, maar vanuit economisch perspectief is algemene belastingverlaging welkom. Het BTW-tarief voor bepaalde producten zou ook systematisch aan de prijsevolutie kunnen gekoppeld worden, zodat een communicerend vat ontstaat tussen hogere prijzen en lagere BTW. Zelfs een systeem van cheques is denkbaar en zeker verkiesbaar boven prijscontrole, omdat het de marktprijs niet rechtstreeks aantast. En dan is er nog de loonindexering zelf, die beter kan worden afgestemd op behoeftige doelgroepen.

“
De overheid moet gaan voor goede marktwerking, meer tewerkstelling en een doelgroepbeleid dat rendeert in de onderhandelingen over de loonnorm.
”

Welke optie ook genomen wordt, de beleidsmakers moeten vooruit zien naar de loononderhandelingen van het najaar. In deze inflatietijd zal de internationale competitiviteit van de Belgische economie lijden onder de automatische loonindexering. De overheidsinvestering in koopkracht moet dus ook renderen in de onderhandelingen over de loonnorm in 2009-10. Inflatiecompensatie en

loononderhandelingen moeten politiek gekoppeld worden. De onderhandelingen over de loonnorm beloven spetters en de regering moet haar rol als vroedvrouw snel en verstandig opnemen. Of gaan we ook hier de prijs betalen van de politieke crisis?

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

Verschenen als
Column
In De Tijd
van woensdag
11 juin 2008

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'Itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur
